

Colydium filiforme

Skalbaggar

STARKT HOTAD (EN)
B2ab(iii,iv)

Klass Insecta (egentliga insekter), Ordning *Coleoptera* (skalbaggar), Familj Zopheridae (barkbaggar), *Colydium filiforme* Fabricius, 1792.

Beskrivning. En extremt långsmal art som blir ca 6 mm lång. Halskölden är försedd med tre längsfårer och täckvingarna har tydliga längsribbor. Färgen är dominerande svart. I motsats till den likaså rödlistade arten *C. elongatum* är dock täckvingarnas bas hos *C. filiforme* alltid ljusare i färgen.

Utbredning och status. Tidigare känd från Skåne, Småland, Öland, Östergötland, Västergötland, Södermanland, Uppland och Västmanland. Sentida fynd endast från östra Småland och Mälardalskapen. Den är vidare funnen i Norge samt i Mellan- och Sydeuropa.

Ekologi. Knuten till gångar av andra insekter, främst skeppsvarvsflugan, i döda, barklösa solexponerade stampartier av gamla ekar. Förmodligen lever den inte som rovdjur på andra insekter som det har påståtts, utan mera som svamp- och detritusätare i de övergivna insektsgångarna. I Mellaneuropa anges att arten även skulle kunna leva hos trägnagare och att den är påträffad på bok. Detta är dock ej observerat i Sverige. Den fullbildade skalbaggen ses nästan enbart vid varmt och kvavt väder under sena eftermiddagar, huvudsakligen i juni och juli, då den kryper ut ur hålen och visar sig framme på vedytan. *C. filiforme* förekommer ofta tillsammans med den rödlistade skalbaggen brokig svartbagge (*Corticeus fasciatus*) som tycks ha en liknande biologi.

Hot. Arten förekommer endast i några få kvarvarande gammeleksbestånd i vårt land. På varje lokal finns den dessutom endast i några begränsade stampartier. Arten kan i och för sig överleva i flera decennier i ett och samma stamavsnitt, men risken att den slås ut av slumpartade faktorer blir givetvis stor. De mest uppenbara hoten är att den sista passande stammen i området dör eller att arten skuggas ut genom att yngre skog växer upp runt gammelekarna.

Åtgärder. Alla gamla ekbestånd måste sparas och man bör omgående även planera för de nya ekbestånd som om några sekler skall ersätta de nuvarande gamla. I parker måste man tolerera att gamla, stamskadade ekar får stå kvar och hellre kanalisera om det rörliga friluftslivet så att ej faran med nedfallande grenar blir anledning till att träden tas bort. Det är mycket viktigt att vi kontinuerligt friställer dessa träd så att deras sol- och värmeälskande fauna överlever.

Litteratur

Nylander, U. 1953. Notiser om sällsynta skalbaggar. *Ent. Tidskr.* 74: 83–84.

Palm, T. 1959. Die Holz- und Rindenkäfer der süd- und mittelschwedischen Laubbäume. *Opusc. Ent. Suppl.* XVI : 269.